

ИНТЕРАКЦИЈА МЕЃУ ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И ЈАВНИТЕ СЛУЖБИ НА ФРАНЦИЈА ВО ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА 20 ВЕК

Резиме: Јавните служби имаат голема улога во зачувувањето на статусот на францускиот јазик на внатрешен план, во промовирањето како јазик на меѓународната комуникација, како и во негувањето на јазичната и културната различност. За подобро прикажување на интеракцијата меѓу јазикот и јавните служби, ќе ја претставиме нивната улога во зачувувањето и унапредувањето на францускиот јазик на внатрешен и меѓународен план, како и неговото термилошко збогатување во втората половина на 20 век. На *внатрешен план*, јавните служби уредно ги применуваат одлуките за задолжителна и правилна употреба на францускиот јазик, обрнуваат внимание на зголемувањето на неговиот квалитет и уредно ги применуваат препорачаните термини од страна на термилошките комисији во административните и правните документи, при одржување на научни манифестации и објавување публикации, во трговските натписи и огласите, производите, трговските марки, како и на интернет-сајтовите. На *меѓународен план*, јавните служби доследно го промовираат францускиот јазик во односите со Европската Унија, со Обединетите нации и со франкофонските земји. Тие уредно вршат увид на билатералните и мултилатералните договори, ги зајакнуваат преведувачките служби, основаат фонд за помош при преведување и толкување на меѓународните манифестации, а се организираат и јазични курсеви. Франција, како еден од главните координатори на Меѓународната организација на франкофонијата, предлага повеќе мерки за ширење на францускиот јазик во светот преку поттикнување на франкофонскиот научен кадар за учество во разни меѓународни активности, зголемување на неговото присуство на интернет, создавање електронски јазични алатки итн. Со *термилошкото збогатување* се осовременува францускиот јазик и се засилува неговата употреба. За таа цел, се создаваат комисији за терминологија и неологија коишто во контакт со Француската академија, сродните институции од франкофонските земји и меѓународните организации за стандардизација, го поттикнуваат создавањето на нови термини во сите области кои постојано се ажурираат и со тоа се влијае директно и позитивно врз неговиот статус на меѓународен план.

Клучни зборови: интеракција, француски јазик, јавни служби, Франција

1. Вовед

Предмет на истражување на овој труд е интеракцијата меѓу францускиот јазик и јавните служби на Франција во втората половина на 20 век. Овие служби имаат голема улога во зачувувањето на статусот на францускиот јазик на внатрешен план и меѓународен план и претставуваат битен сегмент на современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик (CALVET, 1996: 99-111; CALVET, 1999: 246-270, НИКОЛОВСКИ, 2002: 53–62). За да ја прикажеме интеракцијата меѓу францускиот јазик и јавните служби на Франција во овој период, извршивме анализа на повеќе административни одлуки кои се

однесуваат на францускиот јазик (НИКОЛОВСКИ, 2002: 101–118). За почетна точка на современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик ја одредуваме 1966 година кога се основа *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française* (Décret n°66-203), прва институција од современиот период во таа земја чија цел е одбрана на јазикот. Со нејзиното основање, Франција прикажува нова, систематична димензија во однос на одбраната на францускиот јазик и воспоставува посебен однос кон него. Според начинот на работа и функционирањето на институциите чија главна преокупација е неговата одбрана, разликуваме три периоди на современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик, во кои континуирано се забележува посебен однос меѓу јавните служби и францускиот јазик што укажува на поврзаноста меѓу јазикот и државата¹.

На *внатрешен план*, јавните служби мораат задолжително да водат сметка за правилна употреба на францускиот јазик, за зголемување на неговиот квалитет, за уредна примена на препорачаните термини од страна на термилолошките комисии во правните и административните документи, во огласите, производите, трговските марки, на интернет-сајтовите, како и при одржување на научни манифестации и објавување публикации итн.

На *меѓународен план*, јавните служби треба доследно да го промовираат францускиот јазик во односите со Европската Унија, со Обединетите нации и со франкофонските земји. Тие мораат да вршат увид на билатералните и мултилатералните договори, да ги зајакнуваат преведувачките служби на меѓународните манифестации, да организираат јазични курсеви и да преземаат и други мерки за ширење на францускиот јазик во светот (засилување на неговото присуство на интернет, создавање електронски јазични алатки итн.).

Со *термилолошкото збогатување* се осовременува и се зголемува употребата на францускиот јазик. Затоа, се создаваат комисии за терминологија и неологија коишто го поттикнуваат создавањето на нови термини и нивното ажурирање во сите области и со тоа се влијае директно и позитивно врз неговиот статус на меѓународен план.

2. Јавните служби и примената на францускиот јазик на внатрешен план

На внатрешен план, јавните служби поаѓаат од уставниот принцип дека францускиот е јазикот на Републиката « *La langue de la République est le français* » (*Constitution française du 4 octobre 1958, article 2*). Според циркуларното писмо од април 1994 година (*Circulaire du 12 avril 1994*), тие треба да обезбедат стриктна примена на сите административни одлуки кои се однесуваат на употребата на францускиот јазик, доследно да ги применуваат сите новосоздадени термини од термилолошките комисии и сите документи кои ќе ги објавуваат да не се во спротивност со одредбите за употреба на францускиот јазик. Покрај ова циркуларно писмо, до септември 1999 година, испратени се уште 14 други циркуларни писма со слична содржина, наменети за секое министерство одделно (НИКОЛОВСКИ, 2002: 54).

¹Врз основа на функционирањето на институциите за одбрана на јазикот, разликуваме три периоди на современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик, и тоа: 1. 1966 – 1984 година, Период на функционирање на *Haut comité pour la défense et l'expansion de la langue française*, 2. 1984 – 1989 година, период на функционирање на *Commissariat général de la langue française* и *Comité consultatif de la langue française* и 3. 1989 – 2001 година, Период на функционирање на *Conseil supérieur de la langue française* и *Délégation générale à la langue française et aux langues de France* (НИКОЛОВСКИ, 2002: 36–46).

И Законот за употреба на францускиот јазик од 1994 година (La loi n° 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française) ги одредува обврските кон кои треба да се придржуваат јавните служби². Имено, сите натписи и огласи поставени на јавни места од страна на правни лица треба да содржат превод барем на два јазика (art. 4), договорите што ги склучуваат правните лица да се пишуваат на француски јазик, освен исклучоците предвидени со закон (art. 5), манифестациите, семинарите и конгресите да се преведуваат од и на француски јазик (art. 6), сите списанија кои се пишуваат на странски јазик да содржат и резиме на француски (art. 7), а се забранува и употреба на странски израз или термин во заштитната марка на одреден производ кога веќе постои ист таков на француски јазик (art. 14). Општа карактеристика на овој период, меѓу другото, е и поттикнувањето кон повеќејазичност (art. 4) на внатрешен и надворешен план преку која Франција се бори против глобалната тенденција за еднојазичност и надмоќност на англискиот јазик. Иако со одредени проблеми, сепак, одредбите со кои се задолжува јавната администрација, во однос на примената на францускиот јазик на внатрешен план, уредно се почитуваат (Droit de comprendre, 1999: 55-60 & Rapport au Parlement, 2000: 61-68).

Исто така, се наложува задолжителна употреба и посебно внимание на францускиот јазик на интернет-сајтовите (Circulaire du 15 mai 1996, 2. b.) и во државните информациски системи (Circulaire du 6 mars 1997). За регулирање на јазикот во оваа област, во периодот од 1996 до втората половина на 1999 година, забележавме донесување на вкупно 8 административни одлуки (НИКОЛОВСКИ, 2002: 54). Со циркуларното писмо од 7 октомври 1999 година се прецизира дека термините што се употребуваат на сајтовите треба да кореспондираат на терминолошките листи кои се објавуваат во *Journal officiel de la République française*, а се допушта и нивно преведување на англиски јазик доколку постои и превод на друг странски јазик чиј избор зависи од целта и намената на сајтот (Circulaire du 7 octobre 1999, 2. 2. 2. Langue). Давањето пример и поттикнувањето на повеќејазичност на интернет-сајтовите само ги зацврстуваат позициите на француските јавни служби на светско рамниште во однос на глобалното почитување на јазичната и културната различност на интернет-мрежата.

Во однос на примената на горенаведените одредби во оваа област, извршивме анализа на неколку десетици сајтови кои припаѓаат на француските јавни служби и забележавме дека кај скоро сите е застапена двојазичноста француски-англиски јазик (НИКОЛОВСКИ, 2002: 55). Кај рубриките што се наменети за француските државјани не постои превод на странски јазик. Некои научноистражувачки институции покрај публикациите на француски јазик содржат и резимеа на англиски јазик, а сајтовите на одредени јавни служби кои содржат и корисни информации за разни партнери во светот, имаат и превод на јазикот на земјата за која се наменети информациите, според членот 6 од циркуларното писмо од април 1994 година (НИКОЛОВСКИ, 2002: 55).

Во овој период на современата јазична политика на Франција во однос на францускиот јазик, продолжува тенденцијата за подобрување на квалитетот на јазикот на сите административни текстови. Во таа насока забележавме донесување на три правни акти³

² Некои одредби од овој Закон се преземаат од претходниот Закон за употреба на францускиот јазик од 1975 година (Loi du 31 décembre 1975 relative à l'emploi de la langue française), со кој се наметнува задолжителна употреба на францускиот јазик во јавното објавување, рекламирање, како и забрана за употреба на странски термини или изрази. Овој Закон престанува да важи со влегувањето во сила на Законот од 1994 година.

³ Circulaire du 2 janvier 1993 relative aux règles d'élaboration, de signature et de publication des textes au Journal officiel et à la mise en œuvre de procédures particulières incombant au Premier ministre ; Circulaire du 20 septembre 1994 relative aux règles applicables aux nominations des membres des conseils et des dirigeants des établissements

со кои се потсетуваат вработените во јавната администрација на правилната употреба на францускиот јазик при составување на административните документи со што тие ќе можат да бидат повеќе разбрани од субјектите на кои им се упатуваат. Исто така, со таа цел е и создавањето на *Ориентацискиот комитет за поедноставување на административниот јазик (Comité d'orientation pour la simplification du langage administratif)* (Arrêté du 2 juillet 2001) кој е задолжен за формулирање на конкретни предлози за подобрување на квалитетот на административниот јазик, како и за следење на нивната конкретна примена од страна на јавната администрација.

3. Јавните служби и промовирањето на францускиот јазик како јазик на меѓународната комуникација

Во односите со странските лица и институции, јавните служби мораат целосно да ги почитуваат правилата за употреба на францускиот јазик во меѓународните односи (Circulaire du 12 avril 1994, art. 6), притоа не фаворизирајќи ниту еден странски јазик. При склучување на меѓународни билатерални или мултилатерални договори, француските преговарачи мораат да го употребуваат францускиот јазик, а доколку не постои можност од другата страна, се допушта употреба на јазикот на преговарачите или на трет јазик кој се договара во првите фази на преговарањето (Circulaire du 30 mai 1997, III-Rédaction et présentation).

Иако францускиот јазик е официјален или работен јазик на многу меѓународни институции, сепак, претставниците на јавните служби се соочуваат со одредени тешкотии во неговата примена.

Во Генералното собрание на Обединетите нации и покрај фактот што францускиот е еден од официјалните или работни јазици, англискиот јазик ја потврдува својата надмоќност: во 1992 година бројот на делегациите кои се изразуваат на англиски е 74, а на француски 31, за во 1999 година тој да се зголеми на 95 делегации на англиски, а да падне на 26 делегации на француски јазик (*La place de la langue française dans les institutions internationales*, 2000: 4). Најголем дел од официјалните документи се пишуваат, исто така, прво на англиски јазик, а многу често се појавуваат проблеми во преведувачкиот сектор што доведува да задоцнување при дистрибуирањето на преведените документи на француски јазик. Истото важи и за контактите меѓу повеќето француски министерства со односните институции во ООН. Постојаните претставници на Франција во меѓународните организации, во голема мера, своето внимание го насочуваат на употребата и почитувањето на статусот на францускиот јазик: се залагаат за тоа меѓународните функционери од другите земји задолжително да го познаваат францускиот јазик како еден од работните јазици, се поставуваат франкофонски раководители на одредени сектори кои имаат стратегиско значење за зачувување на статусот на јазикот, се доделуваат средства за започнување на јазични курсеви во многу меѓународни институции. Тие го поттикнаа назначувањето на координатор за јазични прашања при Организацијата на обединетите нации, создавањето на Консултативниот комитет за јазичен плурализам (Comité consultatif pour le pluralisme linguistique) на Унеско итн.

publics et entreprises du secteur public ; Circulaire du 30 janvier 1997 relative aux règles d'élaboration, de signature et de publication des textes au Journal officiel et à la mise en œuvre de procédures particulières incombant au Premier ministre, art. 1. 1. 1.

Во институциите на Европската Унија францускиот, исто така, е официјален и работен јазик (Règlement n° 1 du 15 avril 1958, art. 1er). Тој може да се употребува за време на одржувањето на официјалните и неофицијалните средби, во односите со институциите на Унијата, во контактите со претставниците на другите земји членки при што се допушта употреба на јазикот на земјата на соговорникот доколку францускиот претставник го владее. Европските библиотеки и документациски центри мораат да им дадат посебно место на изданијата кои се објавуваат на француски јазик (*Le Français dans les institutions européennes*, 2000 : 4-14).

Според истражувањето на Генералната делегација за француски јазик од 1999 година, најголемиот број работни документи кои се испратени од Европскиот совет и Европската комисија до односните француски инстанции се напишани на англиски, додека оние кои се испратени од Европскиот парламент и Европскиот суд, како и оние кои се однесуваат на официјалните средби, најчесто се напишани на француски јазик (Rapport au parlement, 2000: 76-81). Меѓутоа, и во Европската Унија се забележува стагнација на францускиот јазик, особено по пристапувањето на нефранкофонските земји во неа. Дури и во односите меѓу Унијата со франкофонските земји од Африка во комуникацијата се употребува само англискиот јазик. Унијата си дозволува негова употреба дури и во односите со француските претпријатија.

За време на претседателствувањето, во втората половина од 2000 година, Франција мошне силно реагира против употребата само на еден јазик и се залага за повеќејазичност. Таа ги засилува преведувачките служби за француски јазик во европските институции, организира јазични курсеви за функционерите на земјите членки и земјите претенденти за членство во Унијата, врши и обучување на преведувачи по француски јазик од земјите пристапнички на Унијата, а поведува и повеќе акции во корист на повеќејазичноста во новата информатичка технологија: засилено преведување на европските сајтови на повеќе јазици, пуштање во употреба на автоматски интернет-преведувач и интерактивна интернет-граматика по француски јазик.

Се засилуваат и врските на Франција со франкофонските земји и институции. Исто така, и нивните претставници во меѓународните институции во секоја можна ситуација го употребуваат францускиот јазик. Франција е главен координатор на сите акции кои се насочени кон ширење на франкофонијата во светот. Таа води политика на соработка со меѓународните франкофонски организации, предлага мерки и ги поттикнува и ги дефинира акциите кои се преземаат за развој на франкофонијата и на францускиот јазик (Décret n° 91-1094 du 21 octobre 1991; Décret n° 92-1231 du 24 novembre 1992 ; Décret n° 93-797 du 16 avril 1993, art. 5, 6, 7). Исто така, со поттикнување на младиот научен кадар од франкофонските земји да земе учество во работата на многубројните меѓународни институции и преку основањето на фондот за помош при преведување и толкување (Fonds d'aide à la traduction et à l'interprétation), се зголемува употребата на францускиот јазик за време на одржувањето на меѓународните манифестации што се одржуваат надвор од Франција.

Одбраната на статусот и ширењето на францускиот јазик во светот е цел и на Дирекцијата за културна соработка и француски јазик (Direction de la coopération culturelle et du français) при Министерството за надворешни работи на Франција која изработува планови и програми за изучување на францускиот јазик во светот. За таа цел, таа е во постојан контакт со мрежата на француските институции и центри, со француските алијанси, а соработува и со сите други институции во кои на француски јазик се образуваат странци од целиот свет (Arrêté du 25 juillet 2001, art. 5).

4. Терминолошко збогатување на францускиот јазик

За да може францускиот јазик да го зачува својот статус на меѓународен план, тој мора да се збогатува со термини од сите области преку кои ќе мора да ја изразува современоста. Збогатувањето на јазикот е една од карактеристиките што ја означува современата јазична политика на Франција (НИКОЛОВСКИ, 2002: 37, 40, 45).

Со создавањето на Генералната комисија и на специјализираните комисии за терминологија и неологија, се поттикнува создавањето нови термини и се зголемува нивната примена во разни области: економија, природни науки, техника, право итн⁴. Овие комисии придонесуваат и за ширење на франкофонијата и поттикнување на повеќејазичноста во светски рамки. Тие, исто така, се во контакт со сродните институции од франкофонските земји со кои работат на изедначување на новосоздадените изрази и термини, со меѓународните организации, како и со институциите за меѓународна стандардизација (Décret du 3 juillet 1996, art. 1er). Во март 2001 година е основана последната, осумнаесетта по ред, Комисија за терминологија и неологија при Министерството за млади и спорт (Arrêté du 27 mars 2001). Кај сите комисии постои висок функционер за терминологија и неологија (Haut fonctionnaire de terminologie et de néologie) и посебна служба која е задолжена за координирање на сите активности од овој домен.

Во 2000 година, Генералната комисија за терминологија и неологија, преку своите специјализирани комисии, извршува ревизија на сите термини, изрази и дефиниции објавени во *Journal officiel de la République française* во периодот од 1973 до 1996 година. Резултатите од ревизијата се објавуваат во терминолошка листа (*Répertoire terminologique*, 2000) која опфаќа 3 000 целосно ревидирани единици.

Со владината програма за подготовки за влез на Франција во информативното општество, се истакнува големата улога што ја имаат новосоздадените термини во оваа област при што ѝ се наложува на Генералната комисија за терминологија и неологија, во соработка со специјализираните комисии, да изработи терминолошки листи од оваа област. До 1999 година издадени се три такви листи (*Rapport annuel d'activité*, 1999: 22). Исто така, се издаваат брошури на новосоздадените термини од повеќе области и бесплатно се праќаат до сите оддели на јавните служби и на односните асоцијации чија активност е поврзана со одредената област за која е наменета листата. Сите термини и листи можат да се преземат и од сајтот на Генералната делегација за француски јазик.

Во оваа област се продлабочуваат и контактите со сродните институции од франкофонските земји. Преку постојани контакти се овозможува учество на експерти од повеќе земји при одредувањето на составот на новосоздадените терминолошки листи, со што се намалува и можноста за појавување на терминолошки разлики во франкофонските земји. Во 2000 година, се организираат две средби на француски експерти со колеги од Канада и Белгија со цел да се дефинира состојбата на терминолошката политика во однос на францускиот јазик во тие држави (*Rapport au Parlement*, 2000: 86).

⁴ Декретот од 2015 година (Décret n° 2015-341 du 25 mars 2015), има цел поедноставување и модернизација на одредбата за збогатување на францускиот јазик преку измена на составот и на името на Генералната комисија за терминологија и неологија која станува Комисија за збогатување на францускиот јазик (Commission d'enrichissement de la langue française), а специјализираните комисии за терминологија и неологија во секое министерство стануваат експертски групи (Groupe d'experts).

Како реакција на вториот бран од феминистичкото движење, кој започнува во 60-тите години од 20 век, сè повеќе се употребуваат форми за женски род за одредени професии или функции. Затоа, уште во 1986 година, се наложува употреба на посебна форма во женски род на именките кои означуваат професии, функции, чинови или титули (Circulaire du 11 mars 1986) во сите официјални документи на администрацијата. Во 1998 година, жените што учествуваат во владата бараат и сè почесто употребуваат форма за женски род на титулата министер (*la ministre*), а воедно започнуваат движење за употребата на таа форма да стане редовна говорна практика. Затоа, со циркуларното писмо од 1998 година (Circulaire du 6 mars 1998) ѝ се наложува на Генералната комисија за терминологија и неологија да започне истражување кое би го расветлило проблемот, притоа прифаќајќи ја состојбата и во другите франкофонски земји. Истражувањето би се засновало врз претходните истражувања од 1984 и 1985 година, извршени од комисијата која работела во тој период. Ова наишло на силно спротивставување од страна на членовите на Француската академија (SAINT ROBERT de, 2000: 101).

Генералната комисија за терминологија и неологија во октомври 1999 год. го доставува својот извештај (*Rapport sur la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre au Premier ministre*) во кој се истакнува дека во принцип, не постојат пречки за употребата на женскиот род на именките кои означуваат занимања и професии. Од друга страна, Комисијата се спротивставува на употребата на женскиот род на именките што означуваат јавни функции во административните документи на јавните служби и смета дека таму стриктно треба да се почитува правилото на неутралност на функциите. Исто така, таа предлага понатамошно истражување на оваа проблематика. Со истото циркуларно писмо му се налага на Националниот институт за француски јазик (Institut national de la langue française) да состави брошура која на корисниците би им давала упатства во однос на употребата на најприспособените именски форми во женски род. Публикацијата (BECQUER et al., 1999), ги содржи правилата за формирање женски род на именките кои означуваат јавна професија, функција, чин или титула, како и формите од машкиот род за истите именки. Таа, исто така ја допушта и формата *une ministre*. Истото циркуларно писмо дозволува употреба на формите на женски род кои се во широка употреба: *la secrétaire générale, la directrice, la conseillère*, од страна на јавните служби.

5. Заклучок

Поаѓајќи од фактот дека јавните служби имаат голема улога во зачувувањето на статусот на францускиот јазик на внатрешен план и во меѓународната комуникација, се обидовме да го прикажеме нивното дејствување во втората половина на 20 век и, преку тоа, интеракцијата меѓу јазикот и државата.

На *внатрешен план*, јавните служби уредно ги применуваат одлуките за задолжителна и правилна употреба на францускиот јазик, обрнуваат внимание на зголемувањето на неговиот квалитет и уредно ги применуваат препорачаните термини од страна на термилошките комисии во административните и правните документи, при одржување на научни манифестации и објавување публикации, во трговските натписи и огласите, производите, трговските марки, како и на интернет-сајтовите. Иако постојат одредени проблеми, сепак, овие одредбите уредно се почитуваат.

На меѓународен план, јавните служби доследно го промовираат францускиот јазик во односите со Европската Унија, Обединетите нации и со франкофонските земји. Тие уредно вршат увид на билатералните и мултилатералните договори, ги зајакнуваат преведувачките служби, основаат фонд за помош при преведување и толкување на меѓународните манифестации, а се организираат и јазични курсеви. Франција како еден од главните координатори на Меѓународната организација на франкофонијата, предлага повеќе мерки за ширење на францускиот јазик во светот преку поттикнување на франкофонскиот научен кадар за учество во разни меѓународни активности, засилување на врските со франкофонски образовни и културни институции, зголемување на неговото присуство на интернет, создавање електронски јазични алатки итн.

Иако францускиот јазик е официјален или работен јазик во повеќе меѓународни институции, сепак, се забележуваат одредени тешкотии во неговата примена (доцнење на официјални документи преведени на француски јазик, употреба на англискиот јазик во комуникацијата со француски министерства или претпријатија, како и со одредени франкофонски земји од страна на Генералното собрание на Обединетите нации и на Европската Унија). Затоа, Франција заедно со другите франкофонски земји во Европа и преку Меѓународната организација на франкофонијата силно реагира против еднојазичноста и се залага за повеќејазичност преку политиката на промовирање на францускиот јазик.

Со термиолошкото збогатување се осовременува францускиот јазик и се засилува неговата употреба. За таа цел, се создаваат комисии за терминологија и неологија коишто во контакт со Француската академија, сродните институции од франкофонските земји и меѓународните организации за стандардизација, го поттикнуваат создавањето на нови термини во сите области кои постојано се ажурираат и се дистрибуираат преку брошури, или електронски можат да се преземат од интернет. Со тоа се влијае позитивно врз неговиот статус на меѓународен план, се намалува и можноста за појавување на термиолошки разлики во франкофонските земји и се покажува дека Франција се приклучува во ерата на модернизација и напредок. Преку препораката за употреба на родот на именките на одредени професии и јавни функции во правните и во административни документи објавени од страна на јавните служби, уште еднаш се потврдува дека државата ги следи тековните општествени состојби и адекватно реагира во однос на нивната употреба. Преку постојаната грижа и негување на статусот на францускиот јазик, се потврдува интеракцијата меѓу јавните служби на Франција и францускиот јазик, како и нејзиниот придонес во негувањето на јазичната и културната различност на глобално ниво.

Библиографија:

BECQUER Annie, Bernard CERQUIGLINI, Nicole CHOLEVKA (1999) : *Femme, j'écris ton nom, Guide d'aide à la féminisation des noms des métiers, titres, grades et fonctions*. Paris : Institut national de la langue française, La Documentation française.

CALVET, Louis-Jean (1996) : *Les politiques linguistiques*. Paris : PUF.

CALVET, Louis-Jean (1999) : *La guerre des langues et les politiques linguistiques*. Paris : Hachette Littératures,

НИКОЛОВСКИ, Зоран (2002): *Современата јазична политика на Франција во однос на францускиот и регионалните јазици*, Магистерски труд. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.

SAINT ROBERT, Marie-Josée de (2000) : *La politique de la langue française*. Paris : Presse Universitaire de France.

Commission générale de terminologie et de néologie (1999) : *Rapport sur la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre au Premier ministre*. Paris : Ministère de la culture et de la communication.

Commission générale de terminologie (2000) : *Rapport annuel d'activités 1999*. Paris : Ministère de la culture et de la communication. <http://www.culture.fr/culture/dglf/rapport/rap-act-99/rap1.html>, 20.12.2000.

Commission générale de terminologie et de néologie (2000) : *Répertoire terminologique (Révision des listes antérieurement publiées)*, Edition 2000. *Journal officiel* de la République française du 22 septembre 2000, page 14932, Annexe: pagination spéciale 42003-42192.

Délégation générale à la langue française (2000) : *La place de la langue française dans les institutions internationales*. Paris: Ministère de la culture et de la communication.

Délégation générale à la langue française (2000) : *Rapport au Parlement sur application de la loi du 4 août relative à l'emploi de la langue française*. Paris: Ministère de la culture et de la communication.

Droit de comprendre (1999): *La langue française dans tous ses états*. Rapport des associations. Paris.

République française (2000): *Le Français dans les institutions européennes*. Paris : La délégation générale à la langue française.

Корпус

Arrêté du 27 mars 2001 portant création d'une commission spécialisée de terminologie et de néologie au ministère de la jeunesse et des sports, *Le Journal officiel* de la République française n° 78 du 27 mars 2001, p. 5158.

Arrêté du 2 juillet 2001 portant création d'un comité d'orientation pour la simplification du langage administratif, *Le Journal officiel* de la République française n° 152 du 3 juillet 2001. p. 10624.

Arrêté du 25 juillet 2001 modifiant l'arrêté du 10 décembre 1998 relatif à l'organisation de l'administration centrale du ministère des affaires étrangères, *Le Journal officiel* de la République française n° 173 du 28 juillet 2001, p. 12220.

Circulaire du 11 mars 1986 relative à la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre, *Le Journal officiel* de la République française du 16 mars 1986, p. 4267.

Circulaire du 2 janvier 1993 relative aux règles d'élaboration, de signature et de publication des textes au Journal officiel et à la mise en œuvre de procédures particulières incombant au Premier ministre, *Le Journal officiel* de la République française n°5 du 7 janvier 1993, p. 384.

Circulaire du 12 avril 1994 relative à l'emploi de la langue française par les agents publics, *Le Journal officiel* de la République française n°92 du 20 avril 1994, p. 5773.

Circulaire du 20 septembre 1994 relative aux règles applicables aux nominations des membres des conseils et des dirigeants des établissements publics et entreprises du secteur public, *Le Journal officiel* de la République française n°223 du 25 septembre 1994, p. 13637.

Circulaire du 15 mai 1996 relative à la communication, à l'information et à la documentation des services de l'Etat sur les nouveaux réseaux de télécommunication, *Le Journal officiel* de la République française n° 116 du 19 mai 1996, p. 7549.

Circulaire du 30 janvier 1997 relative aux règles d'élaboration, de signature et de publication des textes au Journal officiel et à la mise en œuvre de procédures particulières incombant au Premier ministre, *Le Journal officiel* de la République française n° 27 du 1 février 1997, p. 1720.

Circulaire du 6 mars 1997 relative à l'emploi de français dans les systèmes d'information et de communication des administrations et établissements publics de l'Etat, *Le Journal officiel* de la République française n°67 du 20 mars 1997, p. 4359.

Circulaire du 30 mai 1997 relative à l'élaboration et à la conclusion des accords internationaux, *Journal officiel* n°125 du 31 mai 1997. *Le Journal officiel* de la République française n°125 du 31 mai 1997, p.8415.

Circulaire du 6 mars 1998 relative à la féminisation des noms de métier, fonction, grade ou titre, *Le Journal officiel* de la République française n°57 du 8 mars 1998, p. 3565.

Circulaire du 7 octobre 1999 relative aux sites internet des services et des établissements publics de l'Etat, *Le Journal officiel* de la République française n°237 du 12 octobre 1999, p. 15167.

Constitution du 4 octobre 1958.

https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=B67EC016296B19880EF27405FA5FF030.tplgfr41s_3?cidTexte=JORFTEXT000000571356&dateTexte=20190125.

Décret n°66-203 du 31 mars 1966 portant création d'un Haut Comité pour la défense et l'expansion de la langue française, *Le Journal officiel* de la République française du 7 avril 1966, p. 2795.

Décret n° 91-1094 du 21 octobre 1991 relatif aux attributions du ministre délégué à la francophonie, *Le Journal officiel* de la République française n°247 du 22 octobre 1991, p. 13834.

Décret n° 92-1231 du 24 novembre 1992 relatif aux attributions du secrétaire d'Etat à la francophonie et aux relations culturelles extérieures, *Le Journal officiel* de la République française n°274 du 25 novembre 1992, p. 16121.

Décret n° 93-797 du 16 avril 1993 relatif aux attributions du ministre de la culture et de la francophonie, *Le Journal officiel* de la République française n°92 du 19 avril 1993, p. 6432.

Décret n° 96-602 du 3 juillet 1996 relatif à l'enrichissement de la langue française, *Le Journal officiel* de la République française n°155 du 5 juillet 1996, p. 10169–10170.

Décret n° 2015-341 du 25 mars 2015 modifiant le décret n° 96-602 du 3 juillet 1996 relatif à l'enrichissement de la langue française. *Le Journal officiel* de la République française n°73 du 27 mars 2015 p. 5578.

Loi n°75-1349 du 31 décembre 1975 relative à l'emploi de la langue française. *Le Journal officiel* de la République française du 4 janvier 1976, p. 189.

La loi n° 94-665 du 4 août 1994 relative à l'emploi de la langue française. *Le Journal officiel* de la République française n°180 du 5 août 1994, p. 11392.

Règlement n° 1 du 15 avril 1958 portant fixation du régime linguistique de la Communauté européenne. *Journal officiel* n°17 du 06 octobre 1958, p. 0385 - 0386. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31958R0001:FR:HTML>.

INTERACTION ENTRE LA LANGUE FRANÇAISE ET LES SERVICES PUBLICS DE LA FRANCE DANS LA DEUXIÈME MOITIÉ DU XXe SIÈCLE

Résumé : Les services publics ont un rôle important dans la préservation du statut de la langue française sur le plan interne, dans sa promotion en tant que langue de communication internationale, ainsi que dans la promotion de la diversité linguistique et culturelle au niveau mondial. Pour mieux illustrer l'interaction entre le français et les services publics, nous présenterons leur rôle dans la préservation et la promotion de la langue française à l'échelle nationale et internationale, ainsi que son enrichissement terminologique au cours de la seconde moitié du XXe siècle. Sur le *plan national*, les services publics appliquent méthodiquement les décisions relatives à l'usage obligatoire et correct de la langue française, s'intéressent à l'amélioration de sa qualité et utilisent les termes recommandés par les commissions de terminologie dans les documents administratifs et juridiques, les rencontres et communiqués scientifiques, les publications, les annonces et les enseignes, les produits, les marques ainsi que pour les sites Internet. Sur le *plan international*, les services publics font une promotion constante de langue française dans les relations avec l'Union européenne, l'ONU et les pays francophones. Ils examinent régulièrement les accords bilatéraux et multilatéraux, renforcent les services de traduction, créent un Fonds d'aide à la traduction et à l'interprétation des événements internationaux et organisent aussi des cours de langues. La France, qui est l'un des principaux coordinateurs de l'Organisation internationale de la francophonie, propose plusieurs mesures pour la diffusion de la langue française dans le monde. Elle renforce sa présence sur Internet en créant des outils linguistiques électroniques, encourage les universitaires francophones à participer à diverses activités internationales, etc. Par la politique d'enrichissement terminologique de la langue française, on contribue à sa modernisation et à son utilisation améliorée. À cette fin, des commissions de terminologie et de néologie ont été créées, qui, coude-à-coude avec l'Académie française, les institutions apparentées des pays francophones et les organisations internationales de normalisation, encouragent la création de nouveaux termes dans tous les domaines, qui sont constamment mis à jour et ainsi influencent d'une façon positive son statut au niveau international.

Mots-clés: interaction, langue française, services publics, France